

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Päijät-Hämeen hyvinvointialue suhtautuu hallituksen esitysluonnokseen pääosin myönteisesti. Lain tavoitteet ja uudistamisen periaatteet; avohuollon tukitoimien täsmentäminen, keskittäminen ja vahvistaminen ovat kannatettavia. Samoin tavoite sijaishuollon tarpeen vähentämisestä. Lain rakenteen selkiyttäminen ja päällekkäisen sääntelyn karsiminen on kannatettava asia, mutta muutosten vaikutus käytännön työhön olisi hyvä saada näkyviin, esim. mihin prosesseihin muutos kohdentuu.

Sosiaalihuoltolain ja lapsen erityistä suojelua koskevan lain lakiesitykset on yhteensovitettu hyvin.

Isona kysymyksenä on, miten muutos toteutetaan hallitusti ja palvelutarpeisiin vastataan, kun säästöpainneiden kasvaessa. Päijät-Hämeen hyvinvointialue suhtautuu varauksellisesti esitettyyn taloudellisten vaikutusten arviointeihin. Kuten hyvinvointialue on hallituksen esitystä sosiaalihuoltolain muuttamista koskien lausunut, niin myös tämän esityksen arvioinnissa on huomioitava sosiaaliturvaan viime vuosien aikana tehdyt heikennykset ja niiden vaikutukset ihmisten elämäntilanteisiin ja sosiaalihuollon kasvaviin tarpeisiin.

Huomioiden muutoksen laajuus ja kytkeytyminen sosiaalipalvelu-uudistukseen, aikataulu muutokselle ja lain voimaantulolle on myös kohtuuttoman kireä. Muutoksen aikataulu tuo haasteita toiminnan ja palvelujen jatkuvuuden turvaamiseen, myös tietojärjestelmän toimivuuden näkökulmasta. Toimeenpanossa tarvitaan vahvaa kansallista ohjausta ja tukea hyvinvointialueille.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Esityksessä on kannatettavia asioita, mutta esitys kokonaisuudessaan ei kykene vastaamaan tavoitteisiin, joilla painopiste siirtyy varhaiseen tukeen ja ennaltaehkäisyyn, kun rahoitusta leikataan sosiaalihuollosta paljon. Kansallisen ohjauksen, tuen ja seurannan tärkeys on olennaista hyvinvointialueille ja myös uudistusten toteuttamiseksi kansallisesti yhteneväisesti.

Tietopohjan uudistamisen tarve on merkittävä ja siinä tarvitaan vahvaa kansallista ohjausta.

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

-

Perustelut tiiviisti

Päijät-Hämeen hyvinvointialue suhtautuu varovaisen myönteisesti laajaan uudistamiseen. On arvioitu, että valtakunnallisesti 9600 lasta siirtyy lastensuojelusta sosiaalihuoltoon. Selkiytystä ja konkretiaa tarvitaan siihen, miten siirto toteutetaan, miten se onnistuu ja mitä toimenpiteitä ja arviointeja siirto vaatii. Päijät-Hämeessä on sekä sosiaalihuoltolain mukaisessa työssä että lastensuojelun sosiaalityössä käytössä systeeminen toimintamalli. Miten sitä on mahdollista toteuttaa jatkossa, jää pohdittavaksi.

Jälkihuollon asiakkaiden siirtyminen sosiaalihuollon asiakkaiksi on kannatettavaa. Hyvinvointialue korostaa jälkihuollon merkitystä ja monen jälkihuollossa olevan nuoren merkittäviä tuen tarpeita, jotka vaativat myös hyvin intensiivistä tukea ja usein myös palveluja. On huomioitava, etteivät täysi-ikäiset jälkihuollonnuoret tule huomioiduksi sosiaalityöntekijäkohtaisen 47 asiakkaan mitoituksessa.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Uusi määritelmät-pykälä parantaa luettavuutta, mutta määritelmien tulee vastata tosiasiallista asiakasprosessia, erityisesti rajapinta sosiaalihuoltolain mukaiseen ja lastensuojelulain mukaiseen

asiakkuuteen. Lastensuojelu kohdentuu jatkossa vaativampiin asiakkaisiin, jolloin kynnyksen lastensuojelun asiakkuuteen nousee.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

Asiakkuuksien alkamisen kokoaminen sosiaalihuoltolain alle on lähtökohtaisesti selkeyttävä ratkaisu, mutta se edellyttää alueellisia selkeitä ja yhdenmukaisia ohjeita, sekä koulutusta, jotta käytännöt eivät sirpaloidu uudella tavalla. Lastensuojelun asiakkuuden kynnyksen nosto lähemmäs huostaanottokriteerien täyttymistä on merkittävä muutos. Se siirtää painopistettä varhaisemman vaiheen tukeen, mutta on riski, että jää tilanteita, joissa tuki ei tosiasiallisesti toteudu riittävänä ilman lastensuojelun asiakkuutta. Kiireellisten tukitoimien yhteydessä asiakkuuden automaattinen alkaminen on kannatettava asia. Hyvänä asiana nähdään palveluista kieltäytymistä koskeva tarkennus, jolla estetään näkemyseroista syntyvä asiakkuus.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Mitoituksen mukaisen asiakasmäärän 30/sosiaalityöntekijä tilapäinen ylittäminen on hyvä asia ja tuo joustavuutta työskentelyyn, esim. isolle sisarusarjalle saadaan sama sosiaalityöntekijä kiireellisten tukitoimien yhteydessä. Päijät-Hämeen hyvinvointialueella mietityttää, onko mitoitus 30 asiakasta/sosiaalityöntekijä jatkossa kuitenkin liian iso huomioiden uudistuksen myötä tuleva lastensuojeluasiakkaiden vaativuuden ja tuen tarpeiden kasvu.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Hyvänä nähdään se, että tehtävät on koottu samaan pykälään.

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

Luvun 3 säännökset ovat selkeät ja vastaavat pitkälti voimassa olevaa lainsäädäntöä.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Hakemukset hallinto-oikeudelle lapsen tutkimiseksi ovat olleet määrältään vähäisiä. Ehdotus mahdollistaa lapsen tilanteen selvittämisen nopeammin, jolloin tarvittavien tukitoimienkin arviointi ja järjestäminen nopeutuu. Ehdotus on lapsen etua vahvistava.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Lähtökohtaisesti ehdotus on kannatettava, mutta onko se käytännön näkökulmasta selkeä vai onko mahdollista, että vastuut menevät sekaisin (kuka päättää ja missä tilanteessa). Delegoinnissa on huomioitava, että päätösvalta ei nouse organisaatiossa liian korkealle, kauas asiakastyön rajapinnasta.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Edunvalvontakustannukset pysyvät maltillisina. Tosin palkkioiden ja kulukorvausten rajaaminen voi myös lisätä edunvalvontaa, kun kustannukset ovat maltilliset ja samansuuruiset edunvalvojasta riippumatta.

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

Edunvalvojan puolueettomuus on ensiarvoisen tärkeää eri osapuolten oikeusturvan näkökulmasta.

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

--

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Pykälät vastaavat pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja ovat selkeitä.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Kannatettavaa on, että sosiaalihuollon palvelujen ja lastensuojelun avohuollon tukitoimien päällekkäisyyksiä vähennetään. Nykyisten palvelujen yhdistämisen, uuden kokonaisuuden, sisältö, saatavuus ja päätöksentekokriteerit tulee kuvata niin, että palvelujen tosiasiallinen saatavuus ja asiakkaan oikeusturva ei heikkene. Sosiaalityön ja sosiaalirohjauksen aseman vahvistaminen on linjassa varhaisen tuen tavoitteen kanssa, mutta saattaa kasvattaa vaatimuksia henkilöstön resurssoinnille, osaamiselle ja johtamiselle.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Ei

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Ehdotus ei ole kannatettava. Keston lyhentäminen aiheuttaa lisäksiirettä sosiaalityöhön, kasvattaa painetta riittävien tietojen hankkimiseen ja valmistelun sujuvuuteen. Nykyinen 30 vuorokauden kesto mahdollistaa paremmin muiden tukitoimien kartoittamisen kuin huostaanoton valmistelun miettimisen.

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Pykälään 50 lisätty 2. momentti on lastensuojelun näkökulmasta kannatettava. Lisäyksellä tavoitellaan sitä, että lapsen huostaanottoon ei voitaisi ryhtyä tilanteessa, jossa lapsi tai huoltaja tarvitsisi ensisijaisesti muita sosiaali- tai terveydenhuollon palveluja. Tavoite on hyvä ja vahvistaa lastensuojelun sijaishuollon viimesijaisuutta.

Pykälän 57 uusi 2. momentti on kannatettava.

Läheisverkostosijoituksen ensisijaisuus on hyvä ehdotus.

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Valvontavastuiden selkiyttäminen on kannatettavaa. Olennaista on kuitenkin varmistaa tiedonsaanti ja käytännön tarkastusoikeuksien toimivuus, sekä se, että valvonta ei ole pelkästään yhden työntekijän vastuulla, tähän tarvitaan toimiva rakenne.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoito): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Ehdotus on osittain kannatettava. Mikäli kiinteistössä on kaksi asuinyksikköä ja toisessa ei ole lapsia esim. viikonloppuna, on mahdollisuus joustavaan mitoitukseen kannatettava. Tämä voi tuoda säästöjä, mutta pienempään mitoitukseen sisältyy turvallisuus- ja laaturiski, jos pienempi henkilöstö heikentää arjen huolenpidon toteutumista tai lisää rajoitustoimenpiteiden tarvetta. Henkilöstön

mitoittaminen niin, että tilanteiden rauhoittamisessa ensisijaisena keinona on vuorovaikutus ja ennakointi, rajoitustoimiin ei saa ajautua pienemmän resurssin vuoksi.

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Turvahenkilön läsnäolo voi tukea turvallisuutta. Roolijaon suhteessa hoito- ja kasvatushenkilöstöön on oltava selkeä. Turvahenkilön toiminta on suunniteltava etukäteen ja toiminnan valvonnan pitää toimia. Turvahenkilön käytön tulee kytkeytyä tarpeellisuuteen, välttämättömyyteen ja oikeasuhteisuuteen.

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

90 §: Yhteydenpidon rajoittamisen laajentaminen lapsen sosiaaliseen verkostoon voi olla joissakin tilanteissa tarpeen, mutta päätöksen kohdentaminen ja rajaus on kuvattava tarkasti.

93 §: Voimakeinojen salliminen tietyissä tarkastustilanteissa voi selkiyttää toimivaltuuksia, mutta se lisää tarvetta koulutukselle, dokumentoinnille ja jälkikäteiselle arvioinnille. Lapsen oikeusturvan varmistaminen on tärkeää.

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Jälkihuollon sisällön täsmentäminen ja selkiyttäminen on kannatettavaa. Harkinnanvaraisen jälkihuollon poistaminen on hyvä. Jälkihuollettavan mahdollisuus olla joko sosiaalihuollon tai lastensuojelun asiakkuudessa edellyttää, että vastuunjako on selkeä eikä tuessa tai palveluissa tule katkoksia.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantumista koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

Kuten lausunnon alkuosassa on mainittu, lain voimaantumisen aikataulu on kohtuuttoman kireä. Toimeenpanon aikataulu samanaikaisten muiden uudistusten ja muutosten (mm. palkkaus- ja tietojärjestelmä) kanssa asettaa vaatimuksia muutosjohtamiselle ja edellyttää vaiheistusta.

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

Lisärahoitus on kannatettava, mutta huolettaa onko se riittävä. Rahoitusta tulisi olla mahdollisuus tarvittaessa oikaista vastaamaan toteumaa.

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen näkemys on, ettei esitys anna riittävää ja oikeaa kuvaa taloudellisista vaikutuksista.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

Jos läheisverkostosijoituksen perheet, jotka hoitavat lasta yksityiskodissa, rinnastetaan perhehoitajiin palkkioiden, kulukorvausten ja käynnistämiskorvauksen osalta, hyvinvointialueen kustannukset nousevat.

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

Melko riittävän. Osasta ehdotetuista muutoksista tarvitaan lisätietoja.

27. Vapaamuotoiset huomiot

Kokonaisuutena arvioiden lastensuojelulain uudistus, jatkossa laki lapsen erityisestä suojelusta, selkiyttää ja täsmentää säännöksiä ja yhteensovittaa sitä uudistuvan sosiaalihuoltolain kanssa.

Forsberg Mika
Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Turkulainen Tiina-Leena
Päijät-Hämeen hyvinvointialue - Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialajohtaja
Mika Forsberg